

Prof. Milan Adamović'in 65. Doğumünü Dolayısıyla*

Michael Knüppel
(Göttingen)

Bugüne değin Göttingen Türkoloji ve Ortaasya Çalışmaları Bölümü'nde öğretim veren Prof. Dr. Milan Adamović, 7 Temmuz 1939'da Bobota'da bir memur ailesinin ikinci çocuğu olarak dünyaya gelmiş ve babasının belediyesinde görevli olduğu Vukovar'da onun ölümüne, 1956 yılına değin yaşamıştır. Yine bu ilde ilk öğrenimini (1946-1950), hemen ardından da sekiz yıllık orta öğrenimini tamamladı (1950-1958). İlk ve orta öğreniminin ardından M. Adamović, Belgrat Üniversitesi Şarkiyat bölümünde (ana dal: Türkoloji; yan dal: Arabistik, Tarih) 1962'de bitirme sınavını vererek sekiz yarıyılık üniversite eğitimini tamamladı (1958-1962). Filoloji mezuniyetinin gerçekleştiği aynı yıl içerisinde üniversitenin Edebiyat Fakültesinden ayrıldı. Olağan üstü başarılı öğrenciliği nedeniyle son altı yarıyıldan Belgrat Üniversitesi tarafından, kendi bünyesinde genç nesillerin bilime kazandırılması amacıyla ayrılmış fondan burs aldı.

Mostar'da onbaşı olarak on iki ay süren askerlik görevini tamamladıktan sonra (1963-1964) M. Adamović, bir iş bulma çabaları ile yine Belgrat'a döndü. Ancak 1960'ların başlarında Yugoslavya'nın ekonomik koşulları bir hayli sorunlu olduğu için Adamović, Türkoloji bölümünde lisansüstü eğitim programına katılmaya karar verdi. Bu öğrenimini kısa süreli işlerde serbest çalışarak, çoğunlukla da kurum, özel kuruluşlar ve şahıslar için Türkçe, Arapça ve Almanca tercümanlığı yaparak sağladı. Toplam dört yarı yıl süren ve Türk Dillerinde Karşılaştırmalı Dilbilgisi, Araştırma Yöntemleri ve Genel Dilbilimi bölümlerinden oluşan lisansüstü eğitimini, bir önceki eğitim başarısına benzer bir biçimde yine dikkatte değer üstün bir başarıyla bitirerek Yüksek Lisans tezini hazırladı ("Dvostruki Status Constructus u turskom jeziku" ["Türkçede çift anlamlı ad çekim yapıları"]). Bu çalışmanın üç

* Serap Gürcün çevirmiştir.

uzmandan oluşan bir jürice incelenmesi ve değerlendirme sonucunda olur almasının ardından 12.2.1968 tarihinde M. Adamović tez savunmasını tamamladı ve eski Yugoslavya'da en yüksek akademik derece olan uzman unvanını aldı.

1960'lı yılların ortalarında kadro alımı şartlarının düzelmesi nedeniyle Belgrat Üniversitesi Edebiyat Fakültesi bir asistanlık kadrosu için ilan çıkartabildi. M. Adamović de daha lisansüstü eğitimi sırasında bu ilan üzerine fakülteye baş vurdu, başvurusu sonucu fakültece kadroya kabul edildi. 1 Mayıs 1965 tarihinde Türkolojinin Şarkiyat bölümünde bilim asistanlığına getirilerek akademik görevine başlamış olan M. Adamović, bir yandan haftada altı saatlik bir ders programı ile fakültenin kendi bünyesi içerisindeki idari işlere yardımcı olmak, diğer yandan da gelecek altı yıl (en fazla dokuz yıl) içerisinde doktorasını tamamlamak gibi bir sorumluluğu üzerine almış oldu. Şarkiyat bölümünün personel yetersizliği nedeniyle gerçekten de M. Adamović, haftada sekiz saat ders vermekte (bunun dört saati ders takriyidi), ara ve genel sınavlara gözetmen olarak girmekte ve sınav kurulunun bir üyesi olarak bitirme sınavlarına katılmaktaydı.

O dönemki personelden sorumlu edebiyat fakültesi dekanı Şarkiyat bölümünün başkanıyla da fikir birliğine giderek M. Adamović'e Alexander-von-Humboldt Vakfı'nın verdiği burs için başvurmasını önerdi, çünkü Almancayı iyi biliyor olması nedeniyle M. Adamović bu burs için en uygun adaydı. Sonuçta M. Adamović, başarılı geçen başvurusu sonucunda 1968-1969 yıllarında on bir ay boyunca Prof. Dr. Gerhard Doerfer'in (1920-2003) derslerine de katıldığı Göttingen'de bulundu. Bu süre içerisinde, yayınlamak üzere *Garīb-nāme*'nin Göttingen ve Berlin nüshalarını çalıştı.

Yugoslavya'ya dönüşünde M. Adamović, olabildiğince daha geniş çaplı bir çalışma olması açısından adı geçen bu materyallere Sarajevo'da bulunan diğer yazmaları da ekledi. Belgrat Üniversitesi Edebiyat Fakültesince yayımlanan *Garīb-nāme*'sinin kısaltılmış bir biçimini 1971'de felsefe alanında doktora tezi olarak sundu ("Aşık Pašina Garibnama" ["Aşık Paşa'nın Garīb-nāmesi"]), 24.3.1972'de de tez savunmasıyla Doktorluk derecesine yükseldi.

Bütün bunlar olurken diğer yandan Prof. G. Doerfer, M. Adamović'e 1970'de tarihinden beri Göttingen'deki Georg-August-Üniversitesi'nin Türkoloji ve Altayistik bölümüne ait olan ve 16 Kasım 1970 tarihinden beri Doerfer'ce boş tutulan öğretim görevlisi kadrosuna geçmesi teklifi geldi. M. Adamović, bu teklifi kabul edip 1.11.1971 tarihinde bir asistanlık kadrosunun

yöneticisi, 16.1.1973 tarihinde de bilimsel asistan olarak fesihli devlet memuru oldu. Türkoloji ve Altayistik Bölümü'ndeki görevleri arasında, ders vermesinin yanı sıra (haftada dört saat) kürsünün ve kütüphanenin gözetimi vardı, çünkü o dönemlerde bu kürsünün ne bir sekreteri ne de kütüphane için bir görevli bulunmaktaydı, ayrıca bu kürsünün yalnızca tek bir öğretim görevlisi vardı. 1973 yılında M. Adamović, Doerfer'ce düzenlenen ve bugün Türkoloji için büyük ölçüde önem taşıyan Halaç ve Horasan Türkçeleri ile ilgili materyallerin toplanması amaçlanan olan ve herkesce bilinen İran gezilerinin üçüncüsüne katıldı.

Nihayet 1979'da bir hayli kabul gören ve 1985'te yayınlanan *Konjugationsgeschichte der türkischen Sprachen* ("Türk Dillerinde eylem çekiminin tarihçesi") (> kaynakça, I.39.) adlı doçentlik çalışmasını sundu. Doçentliği 11 Aralık 1980'de onaylandı, 3 Haziran 1981'de de "Eski Oğuzlar" konulu doçentlik dersini verdi (daha sonra Makale olarak da yayımlandı. > Kaynakça II. 22.). 1984 ilkbaharında M. Adamović, gerçekte 1970'de kurulduğundan beri aslında akademik bir bölüm olarak varlığını sürdüren, ancak 1982'de resmi olarak bölümleşen Türkoloji ve Altayistik kürsüsünde Genel Türkoloji Profesörü olarak göreve başladı.

Prof. Adamović o zamandan beri Göttingen'de Türkoloji ve Ortaasya Araştırmaları Bölümü'nde çalışmalarını sürdürmekte, hala ders vermekte ve 1996'dan beri de 1975 yılında Hermann Váry'ce kurulmuş olan *Materialia Turcica* dergisini yayınlamaktadır. Alanının az sayıdaki temsilcilerinden biri olarak Prof. Adamović, Türkolojiyi hemen hemen bütün alanlarında temsil etmekte ve bunu da meslektaşları ile öğrencilerini her zaman yeniden hayretlere düşüren tükenmeyen kaynakları aracılığıyla yapmaktadır.

Çeviren: Serap Gürcün